

De delectatione in

vsa Cui⁹ snie affirmator fuit anto-
nius dicens qd vnica rō ouincendi
inimicum est letitia spūalis Et hec
ferē adeo i eo vguisse. vt ab igno-
rātibz eū pū in vultu cerneret.

Rñso Nihil ē homi tutū in hac
vita. cū nec ipa vel xrtutū sic dicē
in pfa tuta sit victoria Itaqz nihil
est q nō dūgat abuti Esi nō for-
malit^r s obiectalit^r Sunt hec vba
theologici. nota Profecto constat
qd delectatio in deo sincera et casta
laudabilis ē sicut allegatū est. tū/
mō iungat hūilitas et pietas sine
insolentia Sed addebat inqrens
qd nullā pōt sensualē vel spūalez de-
lectationē admittē. qn tristitias in-
cōpabiliter ma oēs inueniat si nō
in delectatione dīne recordationis
se iugit^r exerceat. et b sciens qrit in
dño p meditātōnez delectari Rñr
qd hoc agēdo de⁹ sepiť rias istius
spinis. q qñ claustro cludit ne va-
gari debeat ex se. cū cōsonū ē illd
de cāticis Sicut lilū inf spīnas. q
sūt ibi qī sepes ab extra ne dissipa-
tor introeat. et ab intra ne exeat
vaga. i. vane acta Itaqz melius ē
sibi facē deū delectationez forte mi-
nus castā qz honestū sit. qz mundi
carnis. et diaboli delectationib⁹ in-
herē Rursus inferebat. qd fastidio
sibi sē oēs circa mūdī pāicas oc-
cupationes qntūcūqz videant pie
vel honeste. qadmodū si spōsa ni-
hil aliud qrat nisi q impetret illd
de cāticis initiū Osculet me osclo-
oris sui Querit itaqz solū amare
amari Sz mirādū esset nimis si nō
has amoris delicias corripet ali-

seruicio dei habenda

qn pius spōsus flagello nūc intēi⁹
nūc extius. exponēdo videlz eam
aliqñ periculis. sicut optet q nūti-
coraz qntūcūqz domicilii qd euz
pregat a cōdictione aliaz auiū
custodiat aliqñ veniat in aptuz p-
nēitate cū vel pulloz Passer ita
qz solitari⁹ in tēto cogit ad infe-
riora descendere sic moyses de mō-
ris caligine ad pplm rebellantem.
Quid igit finalit^r cludēdū ē nisi
qd sapia dinit^r inspirata q ē vntō
docens de oibus et gfa dirigens
more sessoris et equitatus dei et
quadrige aminadab. i. spōtanei q
currus dei q decē milib⁹ multiplex
est sufficienter hoiez in deo spantē
q de salute sua sollicituz edocebit.
Etiam si talis sol⁹ cludat in cella
aut si solitudinē desertoꝝ exēplo
marie egipciace et pauli pmi here-
mite et marie magdalene cū sūb⁹
ceteris solitarius inhabitet.

Explicit rñso sup pōitīs

Incipit tractatus ma-
gistri Joh garson de tpantia in ci-
bis potu et vestibus patorū.

Am in vna priorū lecti-
one absolui sicut potui dubitatio/
nē nō mediocrē sup abstinētia p-
petua a carnib⁹ an licētia sit apud
solitarios religiosos / imitatores
Johis baptiste in heremo Mellē
nūc sub cōpendio maiori similiter
elucidare qualis tpantia in cibis
et potib⁹ in vestitu et cete ris. aut

predicator

7

necaria sit aut congrua predicatoribus aut prelati quorum est officium instar Jobis prece an facit dominus et parare vias eius ad dandam sciam salutem plebi eius. Ad hanc dubitationem sibi vnicuique conclusionem respondeo. Expediendum est et efficaciter predicatorum prelatum declinare ad austeritatem vite et pietatem in vestibus in cibis et potibus et paupertate sutorum et filiorum quam hominibus secularibus talibus conformari. Et in primis si attendimus vitam christi quam nostra est instructio si precepta apostolorum et aliorum sanctorum exempla recogitamus perspicuum esse debet apud christianum id quod dicimus. Fateor inquit discretissimus augustinus fateor de pretiosa veste erubescere non enim decet hanc professionem non hanc monitionem non decet hec membra non decet hos canos. Et arguo sic inquit siue populus in vestibus in ferculis in sutoribus aut quod ecclesiastici ad placendum deo vel ut perficiant priorem vel ad ecclesie honestatem et auctorem. Quidam enim ad aliquod hazardum confugiunt. Non primum ut placeant deo quam vix illud hieronymus. non tenera vestis sed mundicia metis ornatum facit clericorum. Constat insuper populus placeat deo opera pietatis in quibus possunt expedit ea que talis populus requirit. Si quis igitur populus deo placere opera deo magis placere facito. alioquin apud te mentis iniquitas sibi. quod iam non soli deo magis per talia placere intendis sed vel tibi vel mundo. Si quod ecclesiastici per talia perficere primis et subditis videant obsecro ne turpiter fallant et tota ut aiunt via errant. Populus enim scandalizat populus clericorum ipsos laicos tam principes quam alii

prelatorum

CCCC.

os quam edificet. Plus ad indignationem et murmur et invidiam eos committat quam ad amorem et plus augent in eis avariciam et superbiam quam extinguant. debet autem esse officium clericorum monere subditos sibi et exemplis ad virtutum exercitia humilitatem frugalitatem et sobrietatem. Porro non habet opus ista per allegacionibus scripturarum ut doceam populum esse in scandalum laicorum. Interroget experientia et magna voce clamabit. Ita est. nihil verum est. nam vix fuit tanta principum et secularium devotio apud antiquos ecclesiasticos pauperes et pauperes. Non tantum honor tanta reverentia tantus cultus. utique quod pompas tales nihil impedebat. Idcirco tanquam apud bonos et fideles vixi prelatos copiosissime eis ministrabantur divitie qui postquam insolescere et eis abuti ceperunt in contrarium versa est prior largitio. dico in direptionem et contemptum. Audivi his auribus vnum ex principibus nostris precellente coram quo dux fieret sermo de refrenatione et moderatione pomparum statum in regno francie nimis exuberantium et aliarum expensarum propter quas nisi prorsum fuerit fraudes rapine et iniustitie et odia et seditiones saltem occulte fiunt propter que omnia teste sapiente regnum de gente in gentem transferret. Respondit indignabundus princeps ille incipiant ecclesiastici apud quos tota populus est tota superbia et in vestibus et in praediis et in omnibus et de singularibus sancta est tunc narratio ubi quod ad honorem suum ecclesiasti-

De

ei vident agere illam in magna eorum
et sue ecclesie contumeliam et periculum ome
morata sunt. pradia loquuntur et cetera
prodigalitate facinorosa. Si vero di
cant ecclesiastici quod talia non agant ad
superbiam suam vel excellentiam sed ut confor
mentur illis apud quos vivunt. et ut
erubescant videri nisi honorabiliter
sint inter priores et alios. imo quod apostolus
est ut scandalizet eos tanquam ipsi sint
avarici vel hypocrite ficti nisi secundum tempus
etiam se habeant et moribus aliorum con
formes sint. Ideo autem obsecro sic di
centes. Primum ne contrarietur huic pre
cepto nolite offendere huic scilicet. ne preterea
ipsi quod interest errores aliorum corri
gere in siles aut peiores ruant. duz
eos non emendare sed imitari volunt.
Ita ne videlicet si omnes superbi facti sunt
avarici dissoluti prodigi et reprobi ipsi
ecclesiastici ne dissimulatione sua eos of
fendant paria vicia sectabuntur. Absit.
imitanda potius est humilitas christi non
exhorrenda nec erubescenda vilitas
quod ipse enim in sui ipsius deiectione su
stinet. Ceterum cum addunt sibi precauere
ne de avaricia et hypocrisis notentur si
fuerint in talibus populis priores ce
teri. Est hec evasio colorata si non
esset modum rationabilis et pius iustior
per quod hanc ab hominum cordibus estimatio
nem abolerent. Fateor enim et sic est
optere viros ecclesiasticos tollere quan
tum omode possint omnem ab eis avari
cie et hypocrisis suspicionem si prodesse
servitis voluerint. Neque quippe est illud
augustini quod bona ostendit deo. pri
mis vero famam bonam dicit et in hoc con
dolendus est quod famam suam negligit
Quod si quis ex prelati sibi parce vivat

temperantia

populas omnes abiciens vel abhorrens.
thesauriset nihilominus et extorquat
vnde cumque pecunias. reddat se non ne
gabo ostendendum longe apostolus quam si non
dicam liberaliter sed prodige et popatice
virtute polleat nisi quod temperantiam istam
extiorum moderatioem ostendit iudica
bitur rationabiliter fermentat? fermento
phariseorum quod est hypocritarum. Dicitur ne
pe istam popam extense? negligere non
ad humilitatem sed tenacitatem. non ad
virtutem sed ad celandum quicunque modo vi
te sue turpitudinem vel denique sic ut
lucrosi atque liberi servitos seducat
seductos quod licetius spoliaret laceret
et perdat. Quid igitur actum? est prelatum
ne subditorum moribus pateat tanquam
avarum? seu tenax sordidum? aut fidus
si non laute vel usitata aliorum prodigalitate
vixerit si non ecclesiastica bo
na in usus profanos dissipaverit in
vestibus et pradiis in familiaribus
ociosis et discoloris. quod inquit actum? est?
Ratione sub una virtute sacrum. non dico
Vir ecclesiasticus proprium curat? vel pre
latum? non solum prelatum licite dare in publi
co elias suas et ante se tuba canere
sed est se manifestare cum facit eliam
Sed etiam ad hoc agendum obligat
per loco et tempore tanquam in exemplum
positus aliorum et velut lucerna ar
dens super candelabrum ut omnibus
lyceat qui sunt in domo ecclesie sue
Si autem egerit tollit omnem suspitionem
tenacitatis avaricie quam monstrabit
operibus quod sibi parce? est ut alijs fru
ctuosis largiat. et bona ecclesie recipit
non ut rapax usurpator sed ut pius di
stributor. Cognovi unum quod plerumque
distibuebat aliquid in publico sed hac

predicator

7

intentione q̄ nō dedisset in occulto
nec errare putāus est sed errant
plane qui platos q̄sōā laudare se
credūt cū dicunt eos nihil dare in
oculis hoīm ad euitationem vane
laudis. **Mā** ad dandū publice p̄ce/
ptū hñt qđ alijs est cōsiliuz. **Dicet**
statim aliq̄s sūam hāc cōdicere
v̄bis xp̄i qđ nos instruit dicens.
cū facis elias nesciat dextera tua
qđ faciat sinistra tua. et iterū noli
tuba canē s̄ da in abscondito et p̄
tu? q̄ videt in abscondito reddet t̄i
bi. **I**ta est sic iubet xp̄s. iubet m̄hi
lomin? ut luceāt opa n̄ra bōa. ut
gl̄ificent p̄m n̄m qui in celis est
Et fortassis inuicē aduersari puta
rent h̄c duo m̄adata si non ex lo/
cutionis circūstātia patēt concordia
Multū q̄ppe xp̄s ut opa n̄ra fiant
et in abscondito q̄ ad intentionē non
captāde laudis xp̄ie. et i publico
p̄p̄e augmētationē in p̄ris diuine
gl̄ie sic dicit greg? qđ sic op? fiat in
publico q̄tū intentio manet in oc/
culto. **S**cio et bñ scio qđ istud plu/
rimū h̄z difficultat. apđ nō exerci/
tatos in v̄rutib? et q̄ nondū didi/
cerūt hūilic̄ sape et hūane gloriū
rule fauores despice. p̄ptēa apud
eos q̄ nō hñt ex officio p̄desse ce/
teris plerūq̄ tuti? est atq̄ cōsultius
occultare bona sua ab oculis hoīm
q̄tū eādē tegē possint et cōsuare
a surreptiōe et flatu inanis glorie
apud deū. incredibili siqđē facili/
tate exufflat v̄t? supbie elie fructū
a manu dātis eā. **I**n cōsp̄u aliorū
nō fuerit man? h̄c p̄ hūilitatez p̄?
solida clausa cōn talē supbie v̄tū

prelatorū

CCCCI

p̄ptēa videte qđ in q̄ntis se p̄ple/
ritatib? inuoluūt et quō ponūt in
rete pedes suos p̄lati p̄cipue q̄ ali/
orū gerēdoz suscipiūt p̄us q̄ soli/
dati sūt in v̄rutib? maxie in humi/
litate qm̄ obligat eos susceptū of/
ficiū v̄tilare et exponere opa sua
bona ad aurē publicā sic elias p̄/
dicatiōes et cetēa pietatis officia
sūt enī in loco cōstituti nō adq̄ren/
de p̄fectōis s̄ exercēde. **I**ō iussio/
ne aplica p̄hibet neophit? ordia/
ri ne in supbiā elat? ē. **T**ñ tales p̄/
lati in exercitatu si agē ista tēptaue/
runt vix a nūq̄ euadūt p̄cipitiū fo/
ueā. s. elatiōis et tumescētis supbie
difficile qđē est illud bñ agē qđ n̄
aū didicerūt. **E**t si h̄ in oī arte v̄ez ē
maxie tñ in arte artū q̄ ē bñ viuē/
di ad regimē aīaz. **N**o h̄ p̄posituz
exponit gregl. de q̄busdā p̄latis il/
lud de Job p̄allegatū posuit i re/
te pedes suos et in maculis suis ā/
bulat. **E**x p̄dictis occludamus non
optere viros eccl̄asticos cōsumere
bōa eccl̄ie in pōpatid. v̄sib? ad eu/
tandū notā auaricie. **S**ūt q̄ppe mo/
di alij p̄ q̄s melior et sc̄ior fama q̄
ri p̄t. **P**orro si vir eccl̄asticus in re/
liq̄s bñ vixerit pudice iuste et pie
nllō mō genēabit suspitiōz de s̄ta/
tōe sc̄itat. sibi p̄ce viuēdo augebit
poti? fama sua et erit odor bon?
bonis. **C**eterū apud quosdā malī/
gnatū et oīm q̄ntūcūq̄ sc̄e facta
calūnantū linguis q̄ maledictis
sp̄ loq̄tiū iniqua null? p̄ficere pōt
q̄n gl̄iam sequat̄ inuidia et inuidiā
mala detractio. **S**ed taliū cōtinen/
tus ip̄e cōtēptus nec extimescēdū

De

scāo alii qm̄ cecī sūt? duces cecoz
Abba xpi sē ad aplos **P**ertractem?
tertiā rōem quā aliq̄ pōpas suas
excusare volētes cōfingūt **A**gim?
Inqunt talia ne qd̄ in corde nro sit
supbia nō ad extollētiā oculozū h̄
vrimur his tāq̄ nō vtētes vt ecclā
p hoc cū fuitozib? suis honozet?
honozata magl. 7 magl. reueret?
et sit ei? efficacior auctoritas **N**e
rū attendāt sic dicētes pmo qd̄ ho
noz dari debz in testimoniū virtut.
nō ppter extēiores diuitias vl? orna/
tū **I**nducūt ergo cām erroris ad
ipm̄ qui ppter pōpas mouēt eos
ad honozandā eccliam cū fuitozib?
bus suis qm̄ ppter virtutēq̄ bonoz
futuroz adeptiōē poti? dnt̄ ve/
nerari **A**lioq̄n xpūs et eiusdē apli
nō sufficiēnt ornaſſet eccliam 7 ho
norassent qm̄ talia in se cōtēpserūt
et alijs spnēda suaserūt **I**nde 7
Jacob? inculpat eos qd̄ honozādo
diuites in aureo ānulo et veste ful
gida spretis paupib? psonas acci
piūt **E**t bernard? ad eugeniu? lib
de cōsideratiōe **T**u pastor pcedis
deaurat? tā multa circūdat? varie
tate oues qd̄ capiūt **S**i auderem
dicē demonū magis q̄ hoim̄ pa/
scua hec **S**ic faciebat petr? sic pau
lus suadebat **I**tez petr? nescit ali/
qm̄ pcessisse vel gēmis ornat? vel
sericis nec tect? auro vel ved? eq̄
albo nec stipat? milite nec circūse/
ptus ministris absq̄ b̄ tñ credidit
satis posse implē salutare manda
tū pascere oues meas **R**ursus si viri
ecclīastici talib? vtunt? p solo hono
re ecclīastici stat? q̄ rōne dimittunt

temperantia

īpi tā magnā prē sacerdotū cura/
toz in statu tam inculto q̄ in infi
mo et plebeio imo qua temeritate
īpos spoliāt 7 denuoāt **A**mpli? di
ctū ē qd̄ apd̄ sc̄lares pncipes 7 ali/
os pl? irridet ista pōpa q̄ i honoē
vero teneat imo et paupes min?
audēt ad tales accedē p petendo
cōsilio aut cōfessione faciēda et sic
de sibi? qui et videntes eos in eo
ocio splēdide ouersari se īpos aut
egenos et pānosos laborib? iugib?
bus altēi remurmurāt inuident et
detrahūt q̄s si viderēt in hūilitate
se gerētes amarēt et eoz aspectu
animeq̄ores fierēt tolerare paupe
riē sortis sue **P**rerēa sustētatio pō
parū fieri neq̄t absq̄ mult. expēd
q̄ trahūt sepe ad q̄stus mercenari
os et rapinas iustas ad fraudes
et curas graues ad q̄relas insup
mordacissimas **I**bditoz ppter infā/
mē vitā fuitoz turpissimoz quos
ociū mltā mala docuit 7 nefanda
sc̄lera perpetrare expellit **S**ciē. vō
qd̄ in dños redūdāt excess? 7 imp
bitates fuitoz **C**etoz sic qd̄ tāgit
picez inq̄nabit ab ea sapiētis imo
expientie testimoniū et qd̄ fouet i sinu
suo ignem et colubrū ardet 7 mor
det sic difficile ē apd̄ mltos pene
īpossibile vt inf supbos tles cult?
et honozes forinsecos ouersent et
et nō inde supbiēt **N**ā qui cōicaue
rit supbo induet supbiā **S**ed esto
qd̄ īpi sint tanta stabilitati hūilita/
tis radice quales pfecto nōdū
sunt cur de īpā humilitate chzisti
erubescunt in publico cur super/
biam ostendunt in opere quam

prelatoꝝ et

nō hnt in corde. cur suis exemplis
irritat et scādalizat corda pncipuz
et seclariū ad pmutatōū illes pom/
pas et pdigalitates q̄s ab eis to/
tis virib⁹ effugare deberēt. Nulluz
rursus regnū est tā opulētū qđ nō
p luxuriosā pdigalitatē et nutritice
eius rapacē auaritiā sceleri labefa/
ctōe dissoluat quēadmodū tradūt
Valer⁹ et Culli⁹. et si silerēt tñ ma/
rimoz regnoz pdictio in exēplū h⁹
ē dicitur. Abyss⁹ itaqz expēsaz aby/
sū inuocat diuitiaz. q̄ sit vt eueniat
illud puēis decāratū q̄ sua cōsumūt
cū dēst aliena sequūt. hīnc fraudes
hic doli. hic iniustitie varie pp̄t qđ
de gēte in gēte trāsserēt ait sapiens
Quāta deinceps mala pueniāt ex
comestatiōib⁹ ecclasticoz crebris at/
qz supfluis q̄s enarret. Inū pran/
diū p replēdo ad grauepiñē nau/
seā tres vel qtuor vētres. sepe cētū
paupes reficē sufficēt. celer⁹ tñ cō/
mim⁹ ⁊ pdim⁹ vnū frāctū in tñ cō/
la qđ dam⁹ vnū denariū p elemosi/
nis. Ibi detractōes. ibi ebrietates.
ibi tpis dānosissima pōstio. ibi cōn/
bonoz vitā et oēs honestatē. imo
sepe contra catholicā dicitatē sub iocū
di typo infames sūie frequētantur
Turpiē ista fierēt apud seculares.
turpi⁹ apđ ecclasticos oēs. h̄ turpis
sime apđ p̄latos ⁊ theologos. Nō/
nūqz inueniūt adeo vt iā de se puē/
bia qdā apđ vulgus generauerūt
sue ebrietatis vel cōpule. Nā et cibi
aliq̄ et vīna pcellētia tanqz ab inuē/
torib⁹ aut cultorib⁹ denōsant sic dicit
Tarte iacobitaz ⁊ vinū theologo/

De temperantia

vel numez aliquē egenoz sustenta
re quo casu non est dubiū qn omis
sio culpabilis istoz et restitutionez
obliget quo ad deū. et sepe quo ad
forū extrinsecum. Et in hoc est sile
de elemosinario q̄ vltra stipēdia re
cipit centuz libras p̄ distribuendo
paupib⁹ si p̄dige aliter exponat.
peccat⁹ iſtituē teneſ. Si at bō tlia
sint data genēaliē ⁊ indistincte ali
cui ecclesiastico tā p̄ sustentatiōe sua
q̄ p̄ exercitio pietat. tunc p̄r hmoi
ecclesiastic⁹ mediocriſ vti illi bonis
p̄m decentiā sui stat⁹ eēt vbi nihil
reſidui ſupeſſ. Qualit̄ dō estimabit
hmoi decētia stat⁹ nō p̄r sub vli re
gula diſſiniſi ſ estimabit i certa la
titudine p̄r sapiēs iudicabit Et qm̄
nimis afficimur ad nos ipos et ad
extollentiā oculoꝝ n̄oꝝ tutius est
atq; salubri⁹ cuiſlibet ecclesiastico de
clinare ad frugalitatem et parci
tate stat⁹ sui vt aliq̄o relinquat pau
pib⁹. Cui⁹ inſup est pauca ſibi q̄rē
q̄ vltz ſatis ſibi eſſe debeant q̄ in
multis bñficiōꝝ adminiſtratōibus
velle abſcondere. qm̄ p̄culdubio ap̄d
bñ estimātes illa n̄ ſc̄ niſi onēaz aie
p̄cula vbi locū hz illa regula. Cui
plus omittit̄ ab eodē plus exigit.
An ſi q̄s habeat bñficiū quo rati
onabiliſ dēat dētari ſm vtilitatē
quā offert aut offerre p̄r eccleſie. et
vltra hoc beneficiū aliud aſſumit
ipe cū hoc peccat q̄ p̄ ambitionez
accumulat ſibi nouū onus miſtra
tionis q̄ nunq̄ aut vix fit ſine p̄cu
lo infidelitatis alicui⁹. Nā nūc q̄rē

prelatoꝝ

inter diſpensatores vt fidelis quis
inueniat. Q̄ ſi p̄dige diſpgat bōa
hmoi in alios vſus vt auare retine
at. ipe vltra ſcandalū q̄d alijs dat
p̄fecto peccat grauē et nō minus
ſepe q̄ ſacrileg⁹. S; q̄ ad reſtitutiō
nē teneat ſi auderē diſſiniē. et p̄r h
illā obligatiōē vagā ⁊ incertā tā i
bonis q̄ in p̄ſonis. Silt nō eſtimo
certū eſſe quo ad ſc̄daz queſtionez
q̄ ecclesiastici nō faciētes ſeruituz
p̄pter q̄d dat bñficiū et ſi grauit̄
peccent ad reſtitutiōē ſūt aſtricti.
Scio tñ q̄ tuti⁹ eſſet apud tales vt
de cetero vel renūciarent pluralita
ti bñficiōꝝ ſuoꝝ vel parci⁹ viuerēt
ſolito quatin⁹ in aliquo p̄ores infi
delis diſpensatiōis. offeſas delere
valent. Ita locū hic hz illud Augl.
oſiliū. Tene certū. dimitte incertū.
Ita deniq; ocludam⁹ tū ex p̄ozib⁹
cauſis. tñ nōiatim ex hac radice illi
lā quā ab initio poſuim⁹ oclutionē
expediētī ſc; eē platū declinare ad
parcitātē et aſtēritatē vite ⁊ cibis
et potib⁹ ⁊. Et nō erubeſcē pauper
tatem chriſti. q̄ laxare in his frena
et hōib⁹ ſecularib⁹ oſormat. Timō
bñ viuat. In alijs aſſirmo q̄ paup
tas et vilitas eū magis exornabit
et honorabit q̄ alios ſua p̄dicali
tas atq; ſuperbia.

Finis